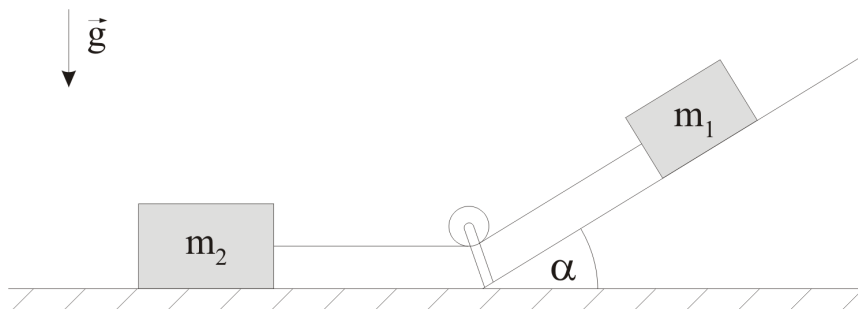

Náhradní příklady č. 5 – zadáno 18.10.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

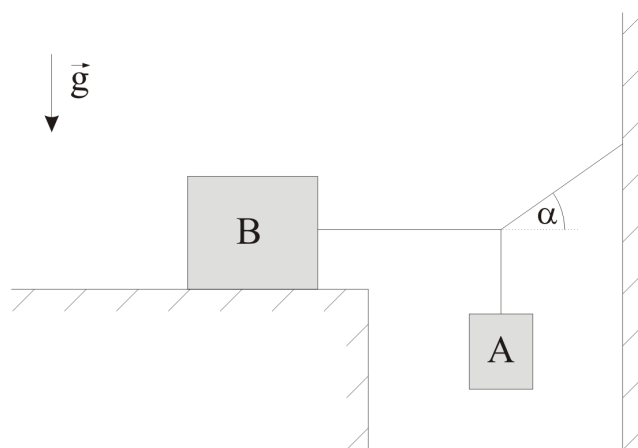
1. Těleso o hmotnosti m_1 leží na nakloněné rovině s úhlem sklonu α a je spojeno s tělesem o hmotnosti m_2 podle obrázku. Styčné plochy jsou dokonale hladké a nehmotná kladka se otáčí bez tření.

- a) Jak velké jsou normálové a tahové síly působící na obě tělesa?
- b) Jaká jsou zrychlení obou těles?
- c) Jak velký by musel být koeficient statického tření, aby těleso o hmotnosti m_1 bylo vůči nakloněné rovině v klidu?

Řešte nejprve obecně, pak pro hodnoty $m_1 = 1,0$ kg, $m_2 = 3,5$ kg, $\alpha = 37^\circ$, $F = 14$ N, $g = 9,81$ ms⁻².

2. Kostka B na obrázku má hmotnost M . Koeficient statického tření mezi kostkou a vodorovnou rovinou je f_s .

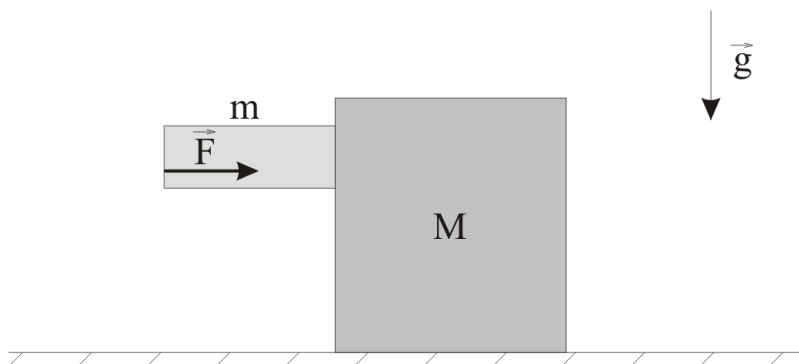

Určete největší možnou hmotnost kostky A, při níž bude ještě soustava v rovnováze. Jak velká tahová síla působí na lano spojně se zdí?

Náhradní příklady č. 6 – zadáno 25.10.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

1. Dvě kostky o hmotnostech $m = 16$ kg a $M = 88$ kg znázorněné na obrázku nejsou spojeny. Koeficient statického tření mezi nimi je $f_s = 0,38$, podložka pod kostkou M je však dokonale hladká. Jakou nejmenší vodorovnou silou $\vec{F}$ je nutno tlačit kostku m ke stěně kostky M , aby se pohybovaly společně? Jaké jsou pak v tomto případě rychlosti obou kostek po 5 s působení této síly, jestliže jejich počáteční rychlost byla nulová?

2. Elektron v Bohrově modelu vodíkového atomu obíhá kolem jádra po kruhové dráze o poloměru $5,3 \cdot 10^{-11}$ m. Elektron oběhne jádro $6,6 \cdot 10^{15}$ krát za sekundu.
- Určete jeho rychlost a zrychlení (velikost a směr).
  - Určete dostředivou sílu, která na elektron působí.

Hmotnost elektronu je $9,11 \cdot 10^{-31}$ kg. Jak by se změnilы výsledky z a) a b), kdyby počet oběhů za sekundu byl poloviční?

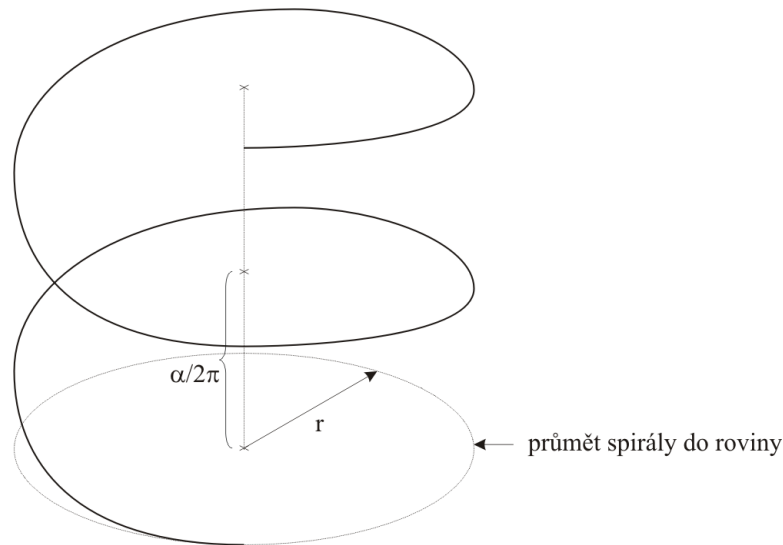
Náhradní příklady č. 7 – zadáno 1.11.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

1. Po spirálovité plošině tlačíme bednu o hmotnosti $m = 10$ kg. Trajektorii bedny lze tak popsat parametricky vyjádřenou křivkou $x(s) = r \cos(s)$, $y(s) = r \sin(s)$, $z(s) = \alpha s$, konkrétně $r = 2$, $\alpha = \pi$; s je zde parametrem křivky. Bednu vytlačíme po dvou obězích po spirále (tzn. že $s \in [0, 4\pi]$) s počáteční rychlostí 0 ms^{-1} s konstantním zrychlením za dobu 80 s. Koeficient dynamického tření mezi bednou a plošinou je $f_d = 0,23$. Vypočtete
- celkovou práci vykonanou výslednou silou po vytlačení bedny,
  - práce vykonané silou, kterou tlačíme do bedny, tíhovou a třecí silou po vytlačení bedny,
  - zjistěte, jak se mění výkon v čase při vytlačení bedny, tj. nalezněte $P(t)$, a zjistěte střední hodnotu výkonu v časovém intervalu $[0, 80]$ s.

Hodnota tíhového zrychlení je $g = 9,81 \text{ ms}^{-2}$.

Rada: Úlohu je vhodné řešit tak, že si nejprve vypočítáme délku trajektorie bedny, tj. délku spirály, podle vztahu pro výpočet délky křivky dané parametricky $l = \int_{s_1}^{s_2} \sqrt{(\dot{x}(s))^2 + (\dot{y}(s))^2 + (\dot{z}(s))^2} ds$ (v tomto případě je $s_1 = 0$, $s_2 = 4\pi$) a potom problém řešit jako pro případ pohybu bedny po nakloněné rovině s délkou l .

2. Jaká je práce a výkon tíhové síly při pohybu částice v homogenním tíhovém poli Země? Za jakých podmínek bude práce vykonaná tíhovou silou nulová? Jaká je střední hodnota výkonu této síly v časovém intervalu $[0, T]$?

Náhradní příklady č. 8 – zadáno 8.11.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

- V konzervativním silovém poli, které má potenciál ve tvaru $\phi(x, y, z) = \frac{2y}{(x+1)^2} + \cos(\frac{\pi}{3}yz)$, se nachází květináč o hmotnosti 1,6 kg. Jak velká síla na něj působí v bodě $(1, 1, 1)$?
- Zjistěte, s jakou rychlostí musí raketa opustit povrch Země, aby dospěla do bodu, v němž se gravitační působení Země a Měsíce vzájemně kompenzují (tzn. když raketa dospěje do tohoto bodu, tak v něm již zůstane). Předpokládejte, že soustava Země–Měsíc je v klidu v inerciální vztázně soustavě. Potenciál ϕ vytvářený

sféricky symetrickým objektem o hmotnosti M ve vzdálenosti r od jeho středu je $\phi = -\kappa \frac{M}{r}$. Hmotnost Země je $M_Z = 5,97 \cdot 10^{24}$ kg, hmotnost Měsíce je $M_M = 7,35 \cdot 10^{22}$ kg, poloměr Země je $R_Z = 6\,373$ km, poloměr Měsíce je $R_M = 1\,737$ km, vzdálenost středu Země od středu Měsíce je $384\,403$ km, $\kappa = 6,67 \cdot 10^{-11}$ Nm²kg⁻² je gravitační konstanta.

Náhradní příklady č. 9 – zadáno 15.11.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

- HRW 9:21Ú: Náboj je vystřelen s počáteční rychlostí 20 ms^{-1} pod elevačním úhlem 60° . Ve vrcholu své trajektorie se roztrhne na dvě části o stejné hmotnosti. Jedna jeho část, jejíž rychlost je bezprostředně po výbuchu nulová, padá svisle dolů. Jak daleko od děla dopadne druhá část, stojí-li dělo na vodorovném terénu a zanedbáme-li odpor vzduchu?
- HRW 9:48Ú: Dělo o hmotnosti $1\,400$ kg vystřelilo náboj o hmotnosti $70,0$ kg rychlostí o velikosti 556 ms^{-1} vzhledem k hlavní děla. Hlaveň svírá s vodorovnou rovinou úhel $39,0^\circ$. Dělo je umístěno na vozíku, který se pohybuje bez tření. (a) Jaká je rychlost náboje vzhledem k zemi? (b) Pod jakým úhlem vzhledem k zemi je náboj vystřelen? (*Tip:* Vodorovná složka hybnosti soustavy se během výstřelu nemění.)

Náhradní příklady č. 10 – zadáno 22.11.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

- Časová závislost úhlové polohy bodu rotujícího kola je popsána funkcí $\varphi(t) = -8 + 2t + 5t^2 + t^3$ (φ je v radiánech. Nalezněte:
  - úhlovou rychlost a úhlové zrychlení jako funkce času,
  - časové okamžiky, kdy jsou úhel, úhlová rychlost a úhlové zrychlení nulové,
  - hodnoty výše zmíněných úhlových veličin v čase $t = 3$ s.
- Moment setrvačnosti desky otáčející se kolem příčné osy vedené jejím středem je $J_D = \frac{1}{12} m_D (a^2 + b^2)$, kde m_D je její hmotnost, a a b jsou délky jejích stran (délky třetí strany je zanedbatelná). Jaký poloměr by musela mít koule o dvojnásobné hmotnosti, aby její moment setrvačnosti byl $2,5$ krát větší než moment setrvačnosti desky, jejíž jedna strana je 3 krát větší než druhá?

Náhradní příklady č. 11 – zadáno 29.11.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

- Moucha o hmotnosti m sedí na obvodu homogenního kotouče o hmotnosti $10m$, který se může volně otáčet kolem svislé osy vedené jeho středem. Zpočátku se kotouč s mouchou otáčí úhlovou rychlostí ω_0 . Moucha přejde po kotouči směrem k jeho středu a zastaví se v bodě vzdáleném od středu o polovinu poloměru kotouče.
  - Určete změnu úhlové rychlosti $\Delta\omega$ soustavy kotouč+moucha.
  - Vypočtete poměr $\frac{E_k}{E_{k0}}$ výsledné a počáteční kinetické energie soustavy.
  - Jak vznikl přírůstek kinetické energie?
- Lešení o hmotnosti 60 kg a délce 5 m je drženo ve vodorovné poloze závěsnými lany na obou jeho koncích. Čistič oken o hmotnosti 80 kg stojí na místě, které je vzdáleno $1,5$ m od jednoho konce. Jaká síla napínající lano je přenášena (a) lanem, které je blíže k čističi, (b) vzdálenějším lanem?

Náhradní příklady č. 12 – zadáno 6.12.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

- Tři děti - každé o hmotnosti 40 kg - si udělali vor svázaný z klád. Každá kláda má průměr 30 cm a délku 6 m. Kolik klád museli děti použít, aby se s nimi vor nepotopil? Hustotu dřeva pokládejte za rovnu $940 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$.
- Nádrž je naplněna vodou do výšky H . V nádrži byl provrtán otvor v hloubce h pod vodní hladinou.
  - Ukažte, že vzdálenost x od stěny nádrže do místa, kde vodní proud vytékající z nádoby dopadne na zem, je dána výrazem $x = 2\sqrt{h(H-h)}$.

- b) Je možné navrtat nádrž v jiné hloubce, ze které by vytékající proud dopadl na zem ve stejné vzdálenosti x ? Pokud ano, v jaké?
- c) V jaké hloubce musí být otvor umístěn, aby vzdálenost x byla maximální?

Náhradní příklady č. 13 – zadáno 13.12.2007

Čt 10:00 – 11:50, F2, skupina F1040/04

1. Jakou teplotu bude mít voda a v jakém skupenství se bude nacházet, pokud ledu o hmotnosti 450 g a teplotě $-8\text{ }^{\circ}\text{C}$ dodáme 0,1 kWh tepelné energie? Tepelná kapacita vody je $4186\text{ J}\cdot\text{kg}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$, měrné skupenské teplo tání ledu je $333\text{ kJ}\cdot\text{kg}^{-1}$ a měrné skupenské teplo varu vody je $2256\text{ kJ}\cdot\text{kg}^{-1}$.
2. Odvoďte vztah pro práci adiabatického plynu. Dále spočítejte, jakou práci vykoná neon, oxid uhličitý a dusík při tomto ději (každý zvlášť), pokud počáteční objem plynu je 50 dm^3 , počáteční tlak je 10 000 Pa a konečný objem je 10 dm^3 . Jaký je konečný tlak? Jaká je změna vnitřní energie plynu?